

بررسی و شناسایی ضرورت‌های طراحی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی استان گلستان

کبری شیخ^۱

حسین فکوری حاجی‌یار^۲

حسن صائمی^۳

علی اصغر بیانی^۴

محمد مهدی نادری^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۱۰

چکیده

پژوهش حاضر با هدف استخراج و شناسایی مؤلفه‌های ضرورت‌های طراحی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی انجام شد. این پژوهش با رویکرد کیفی و با روش تحلیل محتوای کیفی صورت گرفت. جامعه آماری کلیه متخصصان در حوزه روانشناسی و علوم تربیتی بود و روش گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختار یافته بود و از ۲۰ نفر از متخصصین درحوزه علوم تربیتی مصاحبه به‌عمل آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از روش تحلیل محتوای کیفی استقرایی استفاده شد. در این پژوهش از ۲۳ مقوله تشکیل شده که شامل ۳ مقوله اصلی و ۶ مقوله فرعی می‌باشد. نتایج نشان داد وقتی بچه‌ها از مدرسه‌ای که شاد نیست بیرون می‌آیند انرژی خودشان را در محیط بیرون تخلیه می‌کنند. مدرسه‌های شاد همراه با شور، شوق، هیجان و با بازی کردن دانش‌آموزان همراه است. شادی بر سلامت روحی، روانی و جسمانی انسان تأثیر دارد. تغذیه مناسب در یادگیری بهتر و شادابی دانش‌آموز نقش بسزایی دارد. شادی بر سلامت روحی، روانی و جسمانی انسان تأثیر دارد. تغذیه مناسب در یادگیری بهتر و شادابی دانش‌آموز نقش بسزایی دارد.

کلید واژه‌ها: مدرسه شاد، دوره ابتدایی، برنامه درسی، محتوای کیفی

^۱ دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران. kobra.sheikh57@gmail.com

^۲ استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران. (نویسنده مسئول) dr_fakoori@yahoo.com

^۳ استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران. saemi_61@yahoo.com

^۴ دانشیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران. aabayani@yahoo.com

^۵ استادیار گروه فلسفه، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران. Naderimm1965@gmail.com

مقدمه

در اواخر قرن بیستم موضوع شادمانی و نشاط بشر به‌عنوان یکی از موضوعات مهم مورد بررسی قرار گرفت که یکی از مشکلات هر جامعه غفلت از شادی و نشاط است که باعث افزایش بیماری‌های روانی از قبیل اضطراب و افسردگی می‌شود. با شادی و نشاط زندگی معنی پیدا می‌کند و در پرتو آن دانش‌آموزان می‌توانند خود را ساخته و قله‌های سلوک و پله‌های ترقی را ببینند. در قرن جدید سرلوحه‌ی تعلیم و تربیت در یک جمله خلاصه شده است. «شوق زندگی کردن را به دانش‌آموزان بیاموزیم». پس باید معتقد باشیم که درحقیقت رشد پایدار ما درگرو شادی پایدار است و این شادی باید در مدارس ایجاد و مدیریت شود. (قالیباف، ۱۳۹۷). نظام آموزش و پرورش یکی از نهادهای مهم اجتماعی است، آموزش و پرورش به شکوفایی استعدادها و افزایش توانایی‌ها و قابلیت‌های فرد کمک می‌کند و از طرف دیگر در خدمت نظام اجتماعی در می‌آید و از طریق انتقال بهسازی و گاه تغییر ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، جامعه پذیرنده نسل آینده را به وجود می‌آورد. درحقیقت آموزش و پرورش مانند درختی تنومند است که برای تغذیه و باروری میوه‌هایش نیازمند استفاده از منابعی است که با هماهنگی و مساعدت، موجبات رشد آن را بوجود می‌آورد. از طرف دیگر آموزش و پرورش مدرن به این مسئله پی برده و معتقد است (قالیباف، ۱۳۹۷). مفهوم شادی از پنهان‌ترین و مبهم‌ترین کلمات به کار رفته در نهاد آموزش و پرورش است. کمتر سندی یافت می‌شود که نمای روشنی از مفهوم شادی یا جایگاه آن ارائه دهد. شادی یک حالت روانی است که پس از برآورده شدن امیال انسانی ایجاد می‌شود. شاد بودن موجب افزایش انرژی روانی، نیروی فیزیکی و انگیزه می‌گردد. ایجاد شادی و نشاط در مدرسه و تربیت انسان‌های با نشاط از اهداف نظام آموزشی معرفی شده است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۱۳۹۰). نرخ شادی و خنده در مدرسه ایران بسیار پایین است و در برنامه‌ریزی آموزشی جایگاه ویژه‌ای ندارد (آلمادخت مزینانی، ۱۳۹۷).

نمونه‌های از تعاریفی که پژوهشگران مختلف برای عوامل شادی در مدرسه ارائه داده‌اند عبارتند از:

بلوچ کاره (۱۳۹۷) تحقیقی با عنوان «راهکارهای شاداب‌سازی و ایجاد نشاط در مدارس» انجام داده است. دانش‌آموزان مهم‌ترین رکن نظام آموزش و پرورش هر کشوری به‌حساب می‌آیند. شاد زندگی کردن برای کودک به همان اندازه که تغذیه خوب، محبت کردن و حفاظت از او مهم است، اهمیت دارد. زیرا سلامت روحی و روانی و فیزیکی و جسمانی او را فراهم می‌کند.

ماهون و همکاران^۱ (۲۰۱۰) در تحقیقی تحت عنوان «شادی از منظر ارتباط با جنسیت و سلامت در اوایل رشد» با الگویی شامل ۱۵۱ نفر دختر و پسر در پایه‌های هفتم و هشتم بودند. نتیجه‌ها نشان داد که بین پسران و دختران تفاوتی از نظر شادی وجود ندارد، در صورتی که تفاوت مثبت، معنادار بین شادی و متغیرها شادی برای کلیه افراد وجود داشت.

ریجاوک^۲ (۲۰۱۵) تحقیقی به‌عنوان «آیا شادی در مدارس باید آموزش داده شود؟» انجام داد. ریجاوک چنین اظهار می‌دارد که در روانشناسی مثبت، مفهوم نشاط (شادی) نشان دهنده‌ی آن است که شاخص‌های اصلی عملکرد و اهداف زندگی مثبت در نظر گرفته شده است.

یونسکو^۳ (۲۰۱۶) در تحقیقی تحت عنوان «چارچوبی برای مدارس شاد در آسیا» سه بعد برای یک مدرسه شاد ارائه می‌نماید، یادگیری برای زندگی با هم، یادگیری برای شدن، زمینه روانشناسی مثبت‌گرا، که هر کدام از این ابعاد دارای شاخص‌هایی به شرح زیر می‌باشند.

جاکوین^۴ (۲۰۱۸) در تحقیقی تحت عنوان «آموزش مثبت: دانش آموز شاد و روانشناسی مثبت در کلاس درس» نشان داده معلمان شادمان به‌طور مستقیم به خوشحالی دانش‌آموزان همراهی می‌کنند» به‌گونه‌ای که آموزگاران کمک می‌کنند تا دانش‌آموزان خود را با شادکامی پرورش کنند.

اساساً افراد خوشحال وجدان نا آرام و ناراضی اجتماعی را حفظ می‌کنند که این به یک دنیای شادتر کمک می‌کند. حتی باید پا را از این فراتر نهاد و پرسید کدام یک از لحظه‌های زندگی انسان بدون اثر پذیری از این عوامل و شادی و نشاط و غم اندوه می‌گذرد؟ پاسخ این پرسش اهمیت و جایگاه شادی و نشاط را در زندگی انسان خصوصاً در یادگیری دانش‌آموزان مشخص می‌کند. بنابراین، به‌دلیل تأثیرات همه‌جانبه شادی در توسعه و تقویت زمینه‌های رشد و تعالی و همچنین ایجاد مشکلات فراوان روانی - اجتماعی در صورت کمبود یا فقدان آن، در نظر گرفتن مقوله شادی در سیاست‌گذاری‌های آموزشی، مستلزم شناخت و بررسی دقیق و علمی آن است. جامعه علمی زنده و پویا، جامعه‌ای است که عناصر شادی آفرین در آن فراوان باشد و برنامه‌ریزی آموزشی نظام‌های مختلف آن، راهکارهای جهت‌شادابی و نشاط دانش‌آموزان طراحی و تنظیم گردد. در گذشته به نظر می‌رسید که وظیفه آموزش و

1. Mahon et al

2. Rijavec

3. UNECCO

4. Joaquin

پرورش تولید عده ای فارغ التحصیل است که تنها بتوانند امرار معاش کنند، اما چنین به نظر می‌رسد که در قرن حاضر برنامه‌ریزی‌های آموزش و پرورش این مرحله را پشت سر گذاشته و سرلوحه تعلیم و تربیت، در یک جمله خلاصه شده است «شوق زندگی کردن را به دانش آموزان بیاموزیم». پس باید معتقد باشیم که درحقیقت رشد پایدار ما درگرو شادی پایدار است. براساس تحقیقات صورت گرفته در داخل و خارج نتایج بدست آمده از پژوهش‌ها به این صورت می‌باشد: عنوان پژوهش : مثلث یادگیری شاد بر طبق پژوهش سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (رحمانی، ۱۳۹۳). در تحقیقی تحت عنوان تعریف و مفهوم شادمانی بیان می‌دارند رایج ترین نظریه مربوط به شادی و نشاط در روانشناسی نظریه نقطه ثابت است؛ که این نظریه بیان می‌دارد که هر فرد با توجه به عوامل ژنتیکی و شخصیتی دارای میزان معینی از شادی است (عسگری، ۱۳۹۲). مدارس در خصوص شادابی، وضعیت چندان مطلوبی ندارد، بنابراین مدارس به عنوان مهمترین جایگاه حضور نسل‌های آینده بهتر است از سطح سالم و پویایی را برخوردار باشند و یکی از موضوعات مهم که امروزه پژوهش‌های زیادی را مورد توجه خود نموده موضوع تکنولوژی‌های نوین مانند استفاده از موبایل، تبلت و ... است (هفلین و همکاران؛ ۲۰۱۷).

بررسی میزان نشاط و شادابی و راههای تقویت آن در مدارس راهنمایی و متوسطه شهری استان کردستان را سنجیده است. نتایج نشان داده است که شادی و نشاط به عنوان یکی از جنبه‌های جدایی ناپذیر زندگی و به‌ویژه یکی از جنبه‌های ضروری تحصیل در آموزش و پرورش تلقی می‌شود (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۶). در تحقیقی تحت عنوان شناسایی مؤلفه‌های نشاط و شادی بیان می‌دارند شادمانی به درجه یامیزانی اطلاق می‌گردد که مشخص درباره مطلوبیت کل زندگی خود قضاوت می‌کند (زارعی و همکاران، ۱۳۸۸). در مطالعه‌ای توسط محققین نشان داد که از میان شانزده متغیر پیشبین تنها شش متغیر جنسیت، درستی انجام تکلیف، تحصیلات مادر، انگیزه پیشرفت، سن دانش‌آموز و درگیری والدینی در امر شادابی و هیجان ضرایب معنا داری برای پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارند (نیازآذری، ۱۳۹۳). با مطالعه «مدارس شاد مساوی است با موفقیت» اظهار می‌کند که مدارس دارای سه جزء بنیادی برای ایجادیک مدرسه‌ی شاد است (سولدو؛ ۲۰۱۶). مدارس مکانی را می‌سازند که کودکان با دوستانشان باشند، علم جدید را آموزش ببینند و مهارت آرزو داشتن، رشد کردن

1. Heflin et al

2. Suldo

و برنامه ریزی پیدا کنند و نیز محیط فیزیکی رضایت‌مند و مطلوب در ایجاد یک مدرسه شاداب بسیار با اهمیت است (نیاز آذری، ۱۳۹۳). با توجه به مطالعات نشان داده شده که تغذیه صحیح بر قدرت یادگیری مؤثر است. و عدم صرف صبحانه می‌تواند اثرات منفی بر یادگیری آنها داشته باشد. اگر مدت زمان ناشتایی طولانی تر باشد، نگهداری قند خون در سطحی که مغز قادر به فعالیت طبیعی خود باشد، مختل شده و یادگیری و تمرکز حواس کمتر می‌شود. مطالعات مختلف نشان داده که افزایش نسبی قندخون موجب بهبود عملکرد مغز و یادگیری می‌شود. عدم صرف صبحانه می‌تواند اثرات منفی بر یادگیری آنها داشته باشد. اگر مدت زمان ناشتایی طولانی تر باشد، نگهداری قند خون در سطحی که مغز قادر به فعالیت طبیعی خود باشد، مختل شده و یادگیری و تمرکز حواس کمتر می‌شود. مطالعات مختلف نشان داده که افزایش نسبی قند خون موجب بهبود عملکرد مغز و یادگیری می‌شود. با توجه به این مطالب حضور متخصص تغذیه جهت عملکرد بهتر یادگیری و شادابی هرچه بیشتر آنها نیاز می‌باشد (جون و جو، ۲۰۱۶). لذا هدف اصلی این پژوهش طراحی، آزمون و پیشنهاد شناسایی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی می‌باشد.

هدف این پژوهش طراحی، آزمون و پیشنهاد شناسایی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی است که باعث کمک به طراحی الگوی شادی بیشتر در مدرسه ابتدایی خواهد شد. این مطالعه به دنبال پاسخ به این پرسش ذیل است.

ضرورت‌های طراحی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی چیست؟

چه الگوی را می‌توان برای ایجاد مدرسه شاد در مقطع ابتدایی طراحی کرد؟

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی می‌باشد و روش تحقیق حاضر کیفی، روش تحلیل محتوا است. تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی از دل مشاهدات و نظرات مشابه به دنبال قواعد عام می‌گردد. در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات، بعد از مشخص شدن نمونه‌هایی، از مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده شد. در این روش پژوهشگر به بررسی مبانی نظریه‌های مؤلفه‌های مدرسه شاد و همچنین شیوه‌های تحقق این مهم در نظام آموزش و پرورش ایران پرداخت و بر اساس اطلاعات

جمع‌آوری شده، سوال اصلی جهت طرح در جلسات مصاحبه طراحی و به منظور ارزیابی کیفیت و اهمیت و اعتبار موردنظر سوالات، طی نشست با اساتید راهنما و مشاور به طور دقیق بررسی و اصلاحات لازم با هماهنگی این عزیزان انجام گرفت. فرایند مصاحبه با طرح کلی سوال اصلی بررسی و شناسایی ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی چیست؟

داده و تحلیل تجزیه منظور به جمع‌آوری شده از رویکرد تحلیل محتوای کیفی استقرایی استفاده شد. بهره‌گیری از این رویکرد زمانی ضرورت دارد که محقق می‌خواهد زمینه‌دانش لازم را در خصوص موضوع فراهم کند؛ لذا مفاهیم موجود در متن را استخراج و مدلی را ایجاد می‌نماید. در این پژوهش، پژوهشگر مقولات را به صورت استقرایی از داده‌های حاصل از مصاحبه استخراج خواهد کرد و حجم نمونه در این بخش را تعداد ۲۰ نفر از صاحب‌نظران حوزه شادی و نشاط در محیط‌های آموزشی و مدارس ابتدایی تشکیل دادند (جدول ۱). در این بخش، مصاحبه‌ها نیز تا اطمینان از اشباع نظری ادامه پیدا کرد. در این مطالعه با ۲۰ نفر از صاحب‌نظران به حالت اشباع رسیدیم. برای انتخاب خبرگان معیارهایی در نظر گرفته شد و نفراتی برای مصاحبه انتخاب شدند که حداقل یکی از معیارهای زیر را داشته باشند:

جدول ۱- جامعه مورد مطالعه

ردیف	جنس	تحصیلات	رشته	حرفه
۱	زن	کارشناسی ارشد	روانشناسی شخصیت	فرهنگی
۲	مرد	کارشناسی ارشد	روانشناسی عمومی	فرهنگی
۳	مرد	دکترا	برنامه‌ریزی درسی	فرهنگی
۴	مرد	دکترا	علوم تربیتی	فرهنگی
۵	زن	کارشناسی ارشد	علوم تربیتی	فرهنگی
۶	زن	کارشناسی ارشد	روانشناسی	فرهنگی
۷	مرد	دکترا	برنامه‌ریزی درسی	فرهنگی

فرهنگی	علوم تربیتی	کارشناسی ارشد	زن	۸
عضو هیأت علمی دانشگاه	برنامه ریزی درسی	دکترا	مرد	۹
فرهنگی	علوم تربیتی	کارشناسی ارشد	زن	۱۰
عضو هیأت علمی	علوم تربیتی	دکترا	زن	۱۱
فرهنگی	مشاوره	کارشناسی ارشد	زن	۱۲
عضو هیأت علمی دانشگاه	روانشناسی	دکترا	مرد	۱۳
عضو هیأت علمی دانشگاه	علوم تربیتی	دکترا	مرد	۱۴
عضو هیأت علمی	برنامه ریزی درسی	دکترا	زن	۱۵
عضو هیأت علمی	برنامه ریزی درسی	دکترا	مرد	۱۶
فرهنگی	مشاوره	کارشناسی ارشد	زن	۱۷
فرهنگی	علوم تربیتی	دانشجوی دکترا	زن	۱۸
سایر	روانشناسی عمومی	کارشناسی ارشد	زن	۱۹
فرهنگی	علوم تربیتی	کارشناسی ارشد	مرد	۲۰

۱. انجام پژوهش در زمینه مرتبط با موضوع تحقیق.

۲. ترجمه یا تألیف کتاب در زمینه شادی.

۳. عضویت در کمیته شاداب سازی مدارس.

۴. دارا بودن سابقه کارشناسی ابتدایی در استان و یا مطلقه آموزش و پرورش، مدیریت و یا تدریس در مدارس ابتدایی.

روش نمونه گیری کیفی:

جمع آوری داده‌ها از طریق نمونه گیری هدفمند انجام شد. نمونه گیری هدفمند به این معناست که پژوهش‌گران عمداً افرادی را که با پدیده‌ها و مفاهیم کلیدی پژوهش مرتبط هستند را انتخاب می‌کنند. برای نمونه گیری هدفمند راهبردهای مختلفی هست که در پژوهش حاضر از نمونه گیری با اختلاف حداکثری استفاده شده است.

یافته‌ها:

همان‌طور که در جدول ۲ آمده، از تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی، ۲۳ مفهوم، ۶ مقوله فرعی، و ۳ مقوله اصلی حاصل شد.

مقوله‌های اصلی عبارتند: ارتقاء همزیستی مسالمت‌آمیز، بهبود و ارتقای بهداشت روانی و ارتقای سلامت جسمانی

مقوله‌های فرعی عبارتند: درونی شدن فرهنگ جامعه، آرامش محیطی، امنیت غذایی، بالا بردن امید به زندگی، تقویت سلامت روان و سلامت جسمی.

جدول ۲- مقوله‌های اصلی، فرعی و مفاهیم استخراج شده از مصاحبه‌ها و متون ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد

مفاهیم	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی
<ul style="list-style-type: none"> ○ انتقال ارزشها از طریق بازی ○ استحکام فرهنگ همزیستی مسالمت‌آمیز ○ تعلیم چگونه درک کردن ○ تعلیم چگونه اجرا کردن ○ پرورش و تعلیم فرهنگ‌های مختلف به دانش‌آموزان ○ استحکام ارزشها، نگرش‌ها و روابط مثبت 	<p>درونی شدن فرهنگ جامعه</p>	<p>ارتقاء همزیستی مسالمت‌آمیز</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ آرامش محیطی در درون مدرسه ○ آرامش محیطی در بیرون از مدرسه 	<p>آرامش محیطی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ○ به کارگیری متخصص تغذیه در مدرسه ○ مواد غذایی سالم در مدرسه ○ بهداشت درون مدرسه 	<p>امنیت غذایی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ○ پرورش انسانهای شاد و مسئولیت پذیر ○ افزایش سلامت روحی و روانی ○ روحیه شاد و بانشاط 	<p>بالا بردن امید به زندگی</p>	<p>بهبود و ارتقای بهداشت روانی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ تقویت قوای ذهنی ○ تقویت قوای فکری و شکوفایی فکر 	<p>تقویت سلامت روان</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ○ کاهش ناهنجاری ها و آسیب های اجتماعی ○ توجه به علایق و استعداد های دانش آموزان با توجه به تفاوت های فردی آنها ○ رشد همه جوانب ○ تقویت قوای جسمی ○ توجه به بهداشت جسمی دانش آموزان ○ ارتباط دانش آموزان و اولیای مدرسه 	سلامت جسمی	ارتقای سلامت جسمانی
---	------------	---------------------

انتقال ارزشها از طریق بازی

مشارکت کننده ۹ گفت: از جمله عوامل موثر در ضرورت طراحی مدرسه شاد عبارتند از «دوره ابتدایی دوره ای است که بچه ها از خانواده وارد یک جامعه بزرگتر مانند مدرسه می شوند مدرسه ای که شخصیت بچه ها رو می سازه باید شاد باشد و انعطاف داشته باشند. برنامه ای که در مدرسه هست اجرا می شود به گونه ای باشد که بچه ها رو در مدرسه بتونه نگه دارد مدرسه های شاد همراه با شور و شوق و هیجان و با بازی کردن دانش آموزان همراه است. تحقیقات نشان داده وقتی بچه ها از مدرسه ای که شاد نیست بیرون می آیند و انرژی خود شون رو در بیرون تخلیه می کنند چه بهتر فضای مدرسه شاد بوده و همراه با بازی در محیط و هم شادابی سر کلاس باشد تا جو مدرسه همراه با صمیمیت باشد.»

استحکام فرهنگ و همزیستی مسالمت آمیز

مشارکت کننده ۱۶ گفت: از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد عبارتند از «سرزنده بودن دانش آموزان، یادگیری بهتر دروس، آشنایی بیشتر با فرهنگ جامعه و تقویت آن، قوی شدن روابط عمومی، کم شدن بیماری های روانی و همزیستی مسالمت آمیز.»

تعلیم چگونه درک کردن

مشارکت کننده ۵ گفت: «از آنجای که ما در دنیایی با حجم اطلاعات زیاد زندگی می کنیم، ضروری است که روش های درست استفاده از اطلاعات و یا به عبارتی یادگیری درست را بیاموزیم. ما روزانه با حجم زیادی از اطلاعات روبه رو هستیم. ولی چه مقدار از آنها را یاد می گیریم و چگونه درک کردن را باید به دانش آموزان یاد بدهیم تا بتوانند مستقل بار آمده و همچنین فقط ذهن آنها را از مطالب

بیهوده انباشته نکنیم و با توجه به این مطالب برای دانش‌آموزان یادگیری باید جذابیت لازم را داشته باشد و محیطی مفرح و شاد را برای آنها فراهم کند.»

تعلیم چگونه اجرا کردن

مشارکت‌کننده ۱۲ گفت: «برای عملی کردن دانسته‌های خود تنها به کار بستن یک نکته در هر هفته کافی است. به دانش‌آموزان یاد بدهیم که اگر کتاب جدیدی را مطالعه نموده‌اید و یا در کلاس درس معلم حضور یافته‌اید یکی از مهمترین نکاتی را که از آن جلسه می‌توانستید بیاموزید را یادداشت کنید. تنها یک نکته کافی است. کل هفته را به پیاده‌سازی آن نکته در زندگی خود پردازید به این ترتیب با به کار بستن این روش چگونه اجرا کردن مطالب درسی برای دانش‌آموز محیط مدرسه همراه با شادی خواهند بود. چون مطالب درسی را هم یاد می‌گیرد و هم در زندگی خود به کار می‌بندد.»

پرورش و تعلیم فرهنگ‌های مختلف به دانش‌آموزان

مشارکت‌کننده ۱۸ گفت: «از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد آموزش فرهنگ‌های مختلف به دانش‌آموزان می‌باشد. با توجه به این موضوع چگونگی حرکت دانش‌آموزان را از دنیای زندگی به دنیای علمی مدرسه در دسته‌بندی‌های زیر می‌توان نشان داد. دنیاهای همساز که در آنها حرکت و انتقال به صورت ملایم و روان صورت می‌گیرد و دنیای خانواده و دوستان هم با مدرسه و هم با علوم موافق هستند دنیاهای گوناگون که در آنها انتقال نیاز به مدیریت دارد و دنیای خانواده و دوستان با مدرسه ناموافق اما به طور بالقوه با علم موافق هستند. دنیاهای معکوس که منجر به انتقال همراه با دشواری‌های زیادی می‌شود. دنیاهای بسیار متضاد و نا همساز که منجر به مقاومت و مخالفت در برابر انتقال شده در نتیجه آن را به طور بالقوه ناممکن می‌سازد. در این حالت دنیای خانواده و دوستان با علم ناموافق اما با مدرسه موافق هستند. به طور کلی وقتی فرهنگ علمی با فرهنگ دنیای زندگی دانش‌آموزان هماهنگ می‌شود. آموزش علوم مختلف می‌تواند برای آنها خوشایند و همراه با شادی باشد.»

استحکام ارزشها، نگرش‌ها و روابط مثبت

مشارکت‌کننده ۱۷ گفت: «برای مطابق زمان بودن باید تغییر کرد و برای تغییر کردن باید یاد گرفت و برای یاد گرفتن باید باور کرد. محرواصلی تمام اعمال و رفتار ما بستگی به شناخت و اساس مسؤولیت

مادارد که این دو عامل برگرفته از معیارهای نگرش، ارزش، باورها می باشد. تمام این معیارها با آموزش به فرد منتقل می شود. هیچ کاری نیست که نشود آن را با آموزش یادگرفت و هیچ آموزشی به مانند عملی در فرد ایجاد توانایی نمی کند. آموزش می تواند سبب تغییر شخصیت افراد و جایگزینی معیارها و خصوصیات مثبت در فرد شود. آموزش رسمی بهترین و متداولترین نوع آموزش است. اما آموزش غیررسمی مؤثرتر از آموزش رسمی و مدرسه ای است، چراکه تاثیر آن بر کودکان بیشتر است و از طریق تجربه صورت می گیرد. حال آن که آموزش مدرسه ای باید همراه با شادی و نشاط بوده تا تقویت کردن ارزشها و نگرشها و روابط مثبت حاکم بر جامعه را بتوان به دانش آموزان انتقال داد».

آرامش محیطی

آرامش محیطی در درون مدرسه

مشارکت کننده ۱۰ گفت: «مدرسه باید دورازسر و صدا، عبور و مرور وسایل نقلیه، محل انباشتن زباله، راه آهن و کارخانه باشد، محوطه مدرسه باید دارای وسعت کافی بوده و برای جلوگیری از ایجاد گرد و غبار و امکان شستشو، کف حیاط از آسفالت و یا بتون و یا مصالح مشابه پوشیده شده باشد. و همچنین محیط کلاس درس باید از نظر مطرح کردن ایده ها و نظرات دانش آموزان از هر نظر بدون استرس بوده تا تک تک دانش آموزان بتوانند بدون هیچ گونه ترس و استرسی از جهت درست نبودن نظرات خود را در بین هم کلاسی های خود مطرح کنند و زمینه جهت رشد و خلاقیت تک تک دانش آموزان به وجود آید.»

امنیت محیطی در بیرون از مدرسه

مشارکت کننده ۱۹ گفت: وقتی محیط مدرسه و کلاس درس شاد بوده و امنیت داشته باشد، دانش آموزان از محیط بیرون از مدرسه سعی می کنند سریع تر خود را به درون مدرسه رسانده و از هرگونه ناامنی و استرس فرار می کنند. اما اگر محیط مدرسه شاد نباشد سعی می کنند به بیرون از مدرسه کشانده شده و به پارک یا جاهای دیگر سردر بیاورند.

امنیت غذایی

به کارگیری متخصص تغذیه در مدرسه

مشارکت کننده ۲۰ گفت: باتوجه به مطالعات نشان داده شده که تغذیه صحیح بر قدرت یادگیری کودکان مؤثر است. و عدم صرف صبحانه می‌تواند اثرات منفی بر یادگیری آنها داشته باشد. اگر مدت زمان ناشتایی طولانی تر باشد، نگهداری قندخون در سطحی که مغز قادر به فعالیت طبیعی خود باشد، مختل شده و یادگیری و تمرکز حواس کمتر می‌شود. مطالعات مختلف نشان داده که افزایش نسبی قندخون موجب بهبود عملکرد مغز و یادگیری کودکان در مدرسه می‌شود. باتوجه به این مطالب حضور متخصص تغذیه جهت عملکرد بهتر یادگیری کودکان و شادابی هرچه بیشتر آنها نیاز می‌باشد.

مواد غذایی سالم در مدرسه

مشارکت کننده ۱۳ گفت: از جمله عوامل ضرورت طراحی الگوی مدرسه شاد عبارتند از «در نظام آموزش پرورش دانش‌آموزان رکن اصلی مدرسه محسوب می‌شوند لذا طراحی مدرسه شاد در تمامی دوره‌ها به ویژه دوره ابتدایی امری اجتناب ناپذیر و بسیار ضروری است. چرا که شادبودن و شادزیستن به اندازه‌ی مواد غذایی مناسب، ضرورت دارد. نیک می‌دانیم که شادی بر سلامت روحی و روانی و جسمانی انسان تاثیر دارد. مواد غذایی مناسب در یادگیری بهتر و شادابی دانش‌آموز نقش بسزایی دارد».

بهداشت درون مدرسه

مشارکت کننده ۶ گفت: «از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد این است که، شاداب کردن مدرسه فقط فضا و امکانات کافی نیست بلکه بهداشت درون مدرسه نیز باید رعایت شود که خودمضمّن رعایت اصولی هست از جمله ریختن زباله‌ها داخل مخزن مربوط به خود، کاشتن درخت و چمن جهت تنفس بهتر دانش‌آموزان، پاکیزه نگه داشتن در و دیوار مدرسه، فروش غذاهای سالم و خانگی جهت سالم ماندن دانش‌آموزان، پاکیزه بودن لباس و کیف دانش‌آموز جهت شادابی بیشتر مدرسه نیاز هست.»

بهبود و ارتقای بهداشت روانی

بالا بردن امید به زندگی

پرورش انسانهای شاد و مسؤولیت پذیر

مشارکت کننده ۴ گفت: از جمله عواملی که ضرورت طراحی مدرسه شاد را ایجاد می‌کند شامل: «شادابی و نشاط در مدرسه باعث رشد و تکامل و ابعاد وجودی یک دانش‌آموز در بعد جسمانی - شناختی - عاطفی و اخلاق و معنوی می‌شود. مدرسه شاد سبب افزایش مسؤولیت پذیری کودکان می‌گردد و دانش‌آموزان نسبت به توانایی خود آگاهی بیشتری پیدا می‌کنند. و با اعتماد به نفس بیشتری قدم در عرصه‌های مختلف زندگی می‌گذارند. مدرسه شاد سبب کارایی بهتر مغز و عملکرد مفید سیستم عصبی می‌شود و هرچه فرد احساس شادی و رضایت داشته باشد ذهن او فعال شده و استعداد های آن شکوفا می‌شود.»

تأثیر بر سلامت روحی و روانی

مشارکت کننده ۴ گفت: برای این که دانش‌آموزان از سلامت روحی و روانی لازم برخوردار باشند بهتر است که محیط آموزشگاه را از هرگونه عامل استرس زایی دورنگه داریم و نگذاریم عاملی باعث ناراحتی و در نتیجه نگرانی دانش‌آموز شود و روحیه‌ی شاد او را تحت تاثیر قرار بدهد. محیط مدرسه و کلاس درس آنقدر اطمینان بخش باشد که دانش‌آموز احساس شادابی و راحتی کرده و حرف خود را بتواند بیان نماید.

روحیه شاد و با نشاط

مشارکت کننده ۱۸ گفت: از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد داشتن روحیه شاد و بانشاط است. افراد شاد معمولاً مسائل و مشکلات را بزرگ نمی‌کنند و به قول معروف از کاه کوه نمی‌سازند. آنها بیشترشان حال خوب و دوری از هر دلمردگی هستند. و به همین خاطر سمت غصه‌ها نمی‌روند و بیشتر تمایل به چیزهایی دارند که آنها را خوشحال کند. در نتیجه عزت نفس بالایی دارند. بنابراین ایجاد زمینه برای روحیه شاد دانش‌آموزان از ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد است.

تقویت سلامت روان

تقویت قوای ذهنی

مشارکت کننده ۱۲ گفت: از ضرورت های طراحی مدرسه شاد این است که، به این دلیل که بچه‌ها روحیه شاد داشته باشند و باعث تقویت قوای ذهنی، فکری دانش‌آموزان می‌شود. و باعث شوروشوق و ایجاد علاقه زیاد به درس می‌شود. در نتیجه باعث خلاقیت و بااستعداد و پرتلاش تربیت شدن دانش‌آموز می‌شود.

تقویت قوای فکری و شکوفایی فکر

همچنین مشارکت کننده ۱۲ گفت: تقویت قوای جسمی و ذهنی خود باعث تقویت قوای فکری شده و در نتیجه باعث شکوفا نمودن فکر و ذهن دانش‌آموز می‌شود. و با توجه به شکوفا شدن فکر و ذهن دانش‌آموز جامعه آینده ما جامعه‌ای بسیار شکوفا و قابل پیشرفت خواهد بود.

ارتقای سلامت جسمانی

سلامت جسمی

کاهش ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی

مشارکت کننده ۱۸ گفت: با توجه به آمارهای سازمان بهداشت جهانی در زمینه‌ی افسردگی و اضطراب و فرار از مدرسه، اهمیت موضوع و ضرورت طراحی مدرسه‌ای که دارای ویژگی شادی می‌باشد را می‌رساند. در حال حاضر در جهان چیزی حدود ۲۰۰ میلیون نفر به افسردگی مبتلا هستند و لازم است تا همه‌ی کشورها برای حل این معضل به‌طور جدی کوشش کنند. علاوه بر توجه به اهمیت شادی در نگاهی عمومی، نظام‌های آموزشی بیشتر توجه خاص به این مسأله دارند. همچنین در سند تحول بنیادین نیز نشاط را به‌عنوان یکی از گزاره‌های ارزشی نظام تعلیم و تربیت معرفی می‌کنند. برنامه درسی، به‌عنوان مهم‌ترین عامل هماهنگ‌کننده در اجرای فعالیت‌ها و تحقق اهداف انتقال دهنده ارزش‌های نظام‌های آموزشی به دانش‌آموزان و ضامن تحقق درست و به‌هنگام اهداف نظام تربیتی می‌باشد.

توجه به علایق و استعداد‌های دانش‌آموزان

مشارکت‌کننده ۹ گفت: از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد عبارتند از: «دوره ابتدایی، دوره‌ای است که بچه‌ها از خانواده وارد یک جامعه‌ی بزرگ‌تر مانند مدرسه می‌شوند. مدرسه‌ای که شخصیت بچه‌ها را می‌سازد باید شاد باشد و انعطاف داشته باشد. برنامه‌ای که در مدرسه هست طوری باشد که بچه‌ها رو در مدرسه بتوانند نگه دارد. مدرسه‌های شاد همراه با شور و هیجان همراه با بازی هست. معلم‌ها هم با شور و هیجان سرکلاس می‌آیند. تحقیقات نشان داده که وقتی بچه‌ها از کلاس‌های شاد نیست، بیرون می‌آیند و انرژی خودشان را در بیرون تخلیه می‌کنند، چه بهتر که فضای مدرسه شاد باشد. عدالت را رعایت کنیم. در تنبیه و تشویق و روابط صمیمانه و همراه با دوستی باشد. به نیازهای بچه‌ها توجه کنیم و فرهنگ دوستی را رواج دهیم».

رشد همه جوانب

مشارکت‌کننده ۷ گفت: نشاط و شادابی در مدرسه باعث رشد و تکامل همه ابعاد وجودی یک دانش‌آموز در بعد جسمانی، شناختی، عاطفی، اخلاقی، و معنوی می‌شود. چنانچه یک بعد از این ابعاد دچار صدمه شود و یا مورد غفلت و فراموشی قرار گیرد. دانش‌آموز به توانایی‌ها و شایستگی‌های کامل دست نخواهد یافت. شادزیستن برای کودک به همان اندازه مهم است که تغذیه خوب، محبت کردن و حفاظت از او اهمیت دارد. زیرا سلامت روحی و روانی و جسمانی او را تامین می‌کند. زندگی باشادی و نشاط معنا پیدا می‌کند و در پرتو آن دانش‌آموزان به ویژه در دوران نوجوانی و جوانی می‌توانند پله‌های ترقی را بیمایند. جامعه زنده و پویا جامعه‌ای است که عناصر شادی آفرین در آن فراوان باشد.

توجه به بهداشت جسمی دانش‌آموزان

مشارکت‌کننده ۱۹ گفت: «شاداب‌سازی را از ابعاد مختلف می‌توان بررسی نمود. چرا که در ابتدا شاداب کردن محیط مدرسه در کلام به ایجاد فضای مناسب و فضا‌سازی ظاهری منتهی می‌شود ولی با نگاهی دقیق‌تر باید عنوان کرد که شاداب نمودن فقط جنبه ظاهری ندارد. چون داشتن بهداشت روانی سالم نیازمند رعایت اصولی است که هم جنبه‌ی مادی و هم جنبه‌ی معنوی دارد، و در واقع شاداب‌سازی را در ابعاد ظاهری و ابعاد معنوی جست و جو کرد که موارد یا ابعاد زیر را شامل می‌شود:

- فضاسازی و زیباسازی ظاهری
- ایجاد، زیباسازی محیط‌های آموزشی و تربیتی
- توجه به پوشش‌های مناسب و زیبا
- رعایت بهداشت عمومی در مدرسه
- به‌کارگیری افراد مؤثر و بانشاط در سازماندهی کادر مدرسه
- ایجاد فضایی امن و صمیمی بین اولیای مدرسه و دانش‌آموزان».

ارتباط دانش‌آموزان و اولیای مدرسه

- مشارکت‌کننده ۱۶گفت: تربیت نسلی با روحیه و آینده‌ساز ضروری می‌باشد و نیز مصاحبه‌شونده گفت

- والدین باتوجه به آموزش ارزشها، رفتارهای مناسب، باورهای معنوی، قومی-فرهنگی-سنتها، نخستین آموزگار فرزندان خود می‌باشند؛ ارتباط متقابل والدین و پشتیبانی آنها به بهبود نتایج علمی، اجتماعی، عاطفی و سلامت دانش‌آموزان کمک نموده و باعث می‌شود که مدارس بتوانند تأثیری بیشتر بر جمعیتی بگذارند که به آنها خدمات ارائه می‌دهند. سایر عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد عبارتند از:

- وظایف هر دانش‌آموز از سوی خودش انتخاب می‌شود.
- ظاهر دانش‌آموز تمیز و مرتب است.
- مهربانی و محبت بین اولیای مدرسه و دانش‌آموز موج می‌زند.
- ارتباط بین دانش‌آموزان، اولیای مدرسه و خانواده‌ها مواج است.
- همکاری اصل اول در این مدرسه است.

- تشویق دانش آموزان به خلاقیت و نوآوری و ایجاد بسترهای استعدادها و رسیدن لازم برای بروز به پیشرفت های مورد نظر

- مشارکت دانش آموزان در امور مدارس با تفویض مسؤولیت و حمایت از آن ها ایجاد جوّ سازمانی

- روش های فعال تدریس، استفاده از موسیقی در زنگ های تفریح و ورزش، فعالیت و تحرک در بازی های فردی و گروهی می باشد».

همانطور که شکل ۱ نشان می دهد، الگوی بررسی و شناسایی ضرورت های طراحی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی دارای ۲۳ مفهوم و ۶ مقوله فرعی و ۳ مقوله اصلی می باشد.

شکل ۱. الگوی بررسی و شناسایی ضرورت های طراحی مدرسه شاد در دوره ابتدایی

ارتقاء و همزیستی مسالمت آمیز	بهبود و ارتقای بهداشت روانی	بهبود و ارتقاء سلامت جسمانی
انتقال ارزشها از طریق بازی	انسانهای شاد و مشولیت پذیرند	کاهش ناهنجاریهای و آسیبهای اجتماعی
تقویت فرهنگ همزیستی مسالمت آمیز	تقویت قوای ذهنی	توجه به علایق و استعدادهای دانش آموزان
یادگیری چگونه دانستن	تأثیر هیجانات مثبت بر خلاقیت دانش آموز	رشد همه جوانب
	قوی شدن روابط عمومی	
تقویت فرهنگ همزیستی مسالمت آمیز	تقویت قوای جسمی	توجه به بهداشت جسمی دانش آموزان
یادگیری چگونه دانستن	روحیه شاد و با نشاط	ارتباط بین دانش آموزان و اولیای مدرسه
یادگیری چگونه انجام دادن	تأثیر بر سلامت روحی و روانی	بالا بردن امید به زندگی
آموزش فرهنگهای مختلف به دانش آموزان	انسانهای شاد مسؤولیت پذیرند	
تقویت ارزشها، نگرشها و روابط مثبت	تقویت قوای جسمی	

	تاثیر هیجانات مثبت بر خلاقیت دانش‌آموزان	درونی شدن فرهنگ جامعه
	قوی شدن روابط عمومی	امنیت محیطی
		امنیت محیطی در مدرسه
		امنیت محیطی در بیرون از مدرسه
		امنیت غذایی به کارگیری متخصص تغذیه در مدرسه
		تغذیه سالم در مدرسه
		بهداشت درون مدرسه

بحث و نتیجه‌گیری

در این بخش مؤلفه‌های ضرورت طراحی الگوی مدرسه شاد در دوره ابتدایی براساس نظرات متخصصین مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پس از ۲ استخراج مفاهیم اولیه در مرحله بعد جهت انسجام بیشتر و تحلیل و تفسیر منسجم‌تر در قالب مفهوم انتزاعی‌تر کدگذاری شدند. نتایج این کدگذاری و نحوه تحلیل و ترکیب مفاهیم اولیه در قالب زیرمقوله‌ها و مقوله‌های اصلی نشان داده شده است. که مقوله‌های اصلی شامل «ارتقاء همزیستی مسالمت‌آمیز، بهبود و ارتقای بهداشت روانی، ارتقای سلامت جسمانی می‌باشد». افراد شاد رویدادهای مثبت را بیش از واقعیت به یاد می‌آورند و بیشتر رویدادهای بد را فراموش می‌کنند. برعکس افراد افسرده در هر دو مورد قضاوت صحیحی دارند. افراد شاد در باورهایشان در مورد موفقیت و شکست نامتعادل هستند؛ اگر موفقیتی هست، خود آن را به دست آورده‌اند و قرار است ادامه پیدا کند و آن‌ها در هر زمینه‌ای عملکرد خوبی دارند و اگر شکستی هست، همه‌اش تقصیر شماست و این وضعیت دوامی نخواهد داشت و فقط یک اتفاق کوچک است. برعکس افراد افسرده در ارزیابی موفقیت و شکست منصف هستند (فریدی، ۲۰۱۴). همانطور که در جدول ۲

توضیح داده شد، الگوی ضرورت طراحی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی دارای ۲۳ مفهوم ۳ مقوله اصلی و ۶ مقوله فرعی می‌باشد.

جهت ارتقاء همزیستی مسالمت‌آمیز بنا برنظر متخصصان و مفاهیم استخراج شده از نظرات آنان نیاز به درونی شدن فرهنگ جامعه و آرامش محیطی و امنیت غذایی می‌باشد. همچنین جهت بهبود و ارتقای بهداشت روانی با توجه به نظرات متخصصین نیاز به بالا بردن امید به زندگی و تقویت سلامت روان می‌باشد. و برای ارتقای سلامت جسمانی نیاز به تامین سلامت جسمی می‌باشد. بنابراین با توجه به مؤلفه‌ها و مفاهیم استخراج شده مصاحبه شونده‌گان احساس کردند که مدرسه شاد جایی است که در آن ارتقاء و همزیستی مسالمت‌آمیز و بهبود و ارتقای بهداشت روانی و سلامت جسمانی برقرار می‌شود. آنان همچنین احساس کردند که برای بالا بردن امید به زندگی و ضرورت طراحی مدرسه شاد نیاز به کاهش ناهنجاریها و آسیب‌های اجتماعی و توجه به علایق و استعدادهای دانش‌آموزان و توجه به بهداشت جسمی دانش‌آموزان و ارتباط متقابل بین دانش‌آموزان و اولیای مدرسه نیاز می‌باشد. و همچنین ضرورت طراحی مدرسه شاد و نتیجه آن داشتن انسانهای شاد و مسئولیت پذیر می‌باشد. و همچنین مدرسه شاد باعث یادگیری چگونه دانستن و تقویت فرهنگ همزیستی مسالمت‌آمیز و روحیه شاد و بانشاط می‌شود.

یافته‌های حاصل از این پژوهش حاکی از آن است که نیاز به زمان و مکان بیشتر برای یادگیرندگان و معلمان می‌باشد تا بر اساس آن شادی و رفاه در مدرسه افزایش یابد. برای این که دانش‌آموزان از سلامت روحی و روانی لازم برخوردار باشند، بهتر است که محیط آموزشگاه را از هرگونه عامل استرس‌زایی دورنگه داریم و اجازه ندهیم عاملی باعث ناراحتی و در نتیجه نگرانی دانش‌آموز شود و روحیه‌ی شادآور تحت تاثیر قرار بدهد. محیط مدرسه و کلاس درس آنقدر اطمینان بخش باشد که دانش‌آموز احساس شادابی و راحتی کرده و حرف خود را بتواند بیان نماید. افراد شاد معمولاً مسائل و مشکلات را بزرگ نمی‌کنند و به قول معروف از گاه کوه نمی‌سازند. آنها بیشترشان حال خوب و دوری از هردل‌مردگی هستند و به همین خاطر سمت غصه‌ها نمی‌روند و بیشتر تمایل به چیزهایی دارند که آنها را خوشحال کند. در نتیجه عزت نفس بالایی دارند.

بنابراین ایجاد زمینه برای روحیه شاد دانش‌آموزان از ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد است. دانش‌آموزان مدارس ما به جای لذت دوران کودکی و فراگیری مهارت‌های زندگی مجبورند برای

گذراندن دوران تحصیلات عمومی و گرفتن مدرک، مسیری طاقت فرسا را آن هم غالباً با بی‌رغبتی طی کنند. این در حالی است که در کشورهای توسعه یافته، فرد شادترین لحظات زندگی خود را در مدرسه می‌گذراند و نه تنها با مدرسه احساس بیگانگی نمی‌کند بلکه بخش عمده‌ای از زندگی اجتماعی خود را در آنجا تجربه می‌کند. اما اشکال در چیست و چه عیبی در نظام آموزشی ما وجود دارد که مدارس را برای بچه‌ها خسته کننده کرده تا از هر فرصتی برای تعطیل کردن و به عبارتی گریزان بودن از درس و مدرسه استقبال کنند.

از نظر نگارنده، عواملی وجود دارد که بدون شک مانع ایجاد و نهادینه شدن نشاط و سرخوشی در دانش‌آموزان می‌شوند که می‌توان با شناخت و تعدیل آنها این دغدغه را برطرف کرد. سنگین و حجیم بودن کتاب‌های درسی دانش‌آموزان در تمام مقاطع که علاوه بر ایجاد خستگی و دلزدگی دانش‌آموزان، عملاً فرصتی برای آموزش عمیق مطالب باقی نمی‌گذارد. محیط خشک و بدون جذبه مدرسه، ساختمان فرسوده و تزئینات و رنگ آمیزی نامناسب و نورگیر نبودن کلاس‌های مدرسه، تدریس به شیوه‌های عموماً سنتی، معلم محوری، پذیرش بی‌چون و چرای دانش‌آموز، عدم تعامل دو جانبه معلم و دانش‌آموز در فرایند کلاس که موجب بی‌حوصلگی و خستگی زودرس می‌شود. رابطه غیرصمیمی و خشک بین معلم و دانش‌آموز و توأم به انجام تکالیف سنگین و بی‌توجهی به نظرات و احساسات آنها، مسئله تنبیه بدنی در برخی کلاس‌های درس که هر از گاهی اخباری از برخورد خشن معلم با دانش‌آموزان شنیده می‌شود. همچنین از دیگر عواملی که موجب عدم رغبت دانش‌آموزان برای حضور در کلاس‌ها و بی‌علاقگی آنها به مدارس می‌شود، برگزاری کلاس‌های صبح زود است که علاوه بر تأثیراتی که بر سلامتی بچه‌ها دارد، آنها را از مدرسه بیزار می‌کند. همچنین ایجاد استرس و اضطراب ناشی از روش‌های نادرست آموزشی و محیط مدرسه موجب بی‌انگیزگی دانش‌آموزان برای حضوری شاداب در مدرسه می‌شود.

برای دستیابی به تحقق آرمان‌های مربوط به شاداب سازی مدارس باید تحولات جدی در نگرش مدیران و مسئولان نظام آموزش و پرورش ایجاد کرد. در واقع شاداب سازی مدارس را باید در ابعاد ظاهری و ابعاد معنوی جست و جو کرد.

پیشنهاد می‌شود نشاط و شادابی در مدرسه باعث رشد و تکامل و صمیمیت همه ابعاد وجودی یک دانش‌آموز در بعد جسمانی، شناختی، عاطفی، اخلاقی و معنوی می‌شود. چنانچه یک بعد از این ابعاد

دچار صدمه شود و یا مورد غفلت و فراموشی قرارگیرد. دانش آموز به توانایی ها و شایستگی های کامل دست نخواهد یافت. شاد زیستن برای کودک به همان اندازه مهم است که تغذیه خوب، محبت کردن و حفاظت از او اهمیت دارد. زیرا سلامت روحی و روانی و جسمانی او را تامین می کند. زندگی با شادی و نشاط معنا پیدا می کند و در پرتو آن دانش آموزان به ویژه در دوران نوجوانی و جوانی می توانند پله های ترقی را بپیمایند.

منابع

- ایمانی، ج.، باقری، م.، جعفری، پ.، قورچیان، ن. (۱۳۹۶). بررسی مؤلفه‌ها و شاخص‌های اثر بخشی مدرسه متوسطه دوم برای ارائه مدل در راستای بهبود سیستم آموزشی مدرسه. **فصلنامه پژوهش‌های رهبری و مدیریت آموزشی**، پیاپی ۱۴
- آلماذخت مزینانی، م. (۱۳۹۷). کتاب جهانی شادی تالیف لئو بورمنز. **انتشارات، تهران**: چاپ دوم، نشر آسیم
- بلوچ کاره، م. (۱۳۹۷). راهکارهای شاداب سازی و ایجاد نشاط در مدارس. **یازدهمین کنفرانس بین المللی روانشناسی و علوم اجتماعی. تهران.**
- قالیباف، ج. (۱۳۹۷). مدرسه شادمن. تهران، **نشر سخن گستر.**
- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. (۱۳۹۰). شورای عالی آموزش و پرورش، شورای عالی انقلاب فرهنگی، **وزارت آموزش و پرورش.**
- رحمانی، م. (۱۳۹۳). شادی و نشاط در تعلیم و تربیت. تهران. **انتشارات بامن.**
- زارعی، م.، احمدی، ح.، زلفا حق گوین، م. (۱۳۸۸). نقش دانشگاه در ایجاد عوامل مؤثر بر شادی، **مجله فرهنگ در دانشگاه آزاد اسلامی**، سال سیزدهم، شماره ۲، تابستان.
- عسگری، غ.، محمدی، م.، محمود، ح.، اسماعیل زاده، م. (۱۳۹۲). شناخت عوامل شادی ساز در میان نسل‌های شاغل در سازمانهای امروزی. **مجله مدیریت دولتی**، دوره ۵، شماره.
- غلامعلی لوسانی، م.، راستگو، ل.، آذرنیاد، آ.، احمدی، ط. (۱۳۹۳). اثر آموزش شادکامی به شیوه شناختی رفتاری بر باورهای خود کارآمدی و استرس تحصیلی. **دوفصلنامه‌ی راهبردهای شناختی در یادگیری**، ۲(۳)، ۱۸-۱.
- نیاز آذری، ک. (۱۳۹۳). بررسی تاثیر شادابی و نشاط در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه شهرستان ساری، **دوفصلنامه‌ی مطالعات برنامه ریزی آموزشی**، ۲(۳)، ۵۷-۳۶.

Faridi, S. (2014). Happy teaching, happy learning: 13 secrets to Finland's success. **Education Week Teacher.**

Mahon, N. E. Yarcheski, A. and Yarcheski, T. J. (2010). Happiness as Related To Gender and Health in Early Adolescents. **By Sage publications.**
Vol. 14 No.2 175-190.

Heflin, H., Shewmaker, J., & Nguyen, J. (2017). Impact of mobile technology on student attitudes, engagement, and learning. **Computers & Education**, 107, 91-99.

Suldo, S. M. (2016). Promoting student happiness: Positive psychology interventions in schools. Guilford Publications.

Jun, W. H., & Jo, M. J. (2016). Factor affecting happiness among nursing students in South Korea. **Journal of psychiatric and mental health nursing**, 23(6-7), 419-426.

Rijavec, M. (2015). Should happiness be taught in school? **Creation Journal of Education**. Vol. 17: Sp. Ed. No. 1/2015: pages: 229-240.

UNECCO. (2016). School and teaching practices for twenty-first century challenges. **Lessons from the Asia-Pacific Region**.

Joaquin (2018). Positive Education: Happy students and positive psychology in the classroom. [https://Positive psychology program.Com/positive-education happy students](https://Positivepsychologyprogram.Com/positive-education happy students).

Investigating and identifying the necessities of designing a happy school model in the primary school of Golestan province

Kobra Sheikh,¹ Hosein Fakuri Hajiyar^{2*}, Hassan Saimi³, Ali Asghar bayani⁴
and Mohammad mehdi Naderi⁵

Abstract

which causes an increase in mental illnesses such as anxiety and depression. The present study was conducted with the aim of extracting and identifying the components of the necessities of designing a happy school model in elementary school. This research was conducted with a qualitative approach and qualitative content analysis method. The statistical population was all specialists in the fields of psychology and educational sciences, and the data collection method was semi-structured interviews, and 20 specialists in the field of educational sciences were interviewed. Inductive qualitative content analysis method was used to analyze the qualitative data. This research consists of 23 categories, which include 3 main categories and 6 subcategories. The results showed that when children leave a school that is not happy, they discharge their energy in the outside environment. Happy schools are accompanied by enthusiasm, excitement, and students playing. Happiness affects human mental, psychological, and physical health. Proper nutrition plays a significant role in better learning and student happiness. It is recommended that the school environment be happy with games in the environment and happiness in the classroom so that the school atmosphere is friendly. Happiness affects the mental, emotional, and physical health of a person. Proper nutrition plays a significant role in better learning and student happiness.

Keywords: Happy School, Elementary School, Curriculum, Qualitative Content

1-Ph. D student, Islamic Azad University, azadshahr, Iran. kobra.sheikh57@gmail.com ¹

2- Assistant Professor Islamic Azad University, azadshahr, Iran. dr_fakoori@yahoo.com

3 - Education Science group, Azadshahr unit, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran.
Email: saemi_61@yahoo.com

4- Associate Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Azadshahr Branch, Azad Islamic University, Azadshahr, Iran. saemi_61@yahoo.com

5- Department of Education, Faculty of Islamic Studies, Islamic Azad University, Azadshahr Branch. naderimm@yahoo.com